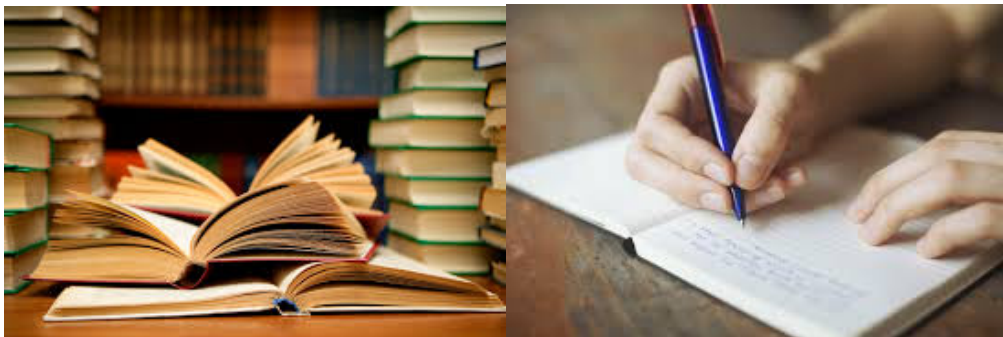

Snapshot No 2

Υποστηρίζοντας μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία

Πρωτότυπο κείμενο: Georgina Gabor

Προσαρμογή για το SNAPshot: Dr Katarzyna Borkowska, University of Glasgow

Μετάφραση-επιμέλεια στα Ελληνικά: Panayiotis Constantinides

Μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία

Οι μαθητές με υψηλές ικανότητες είναι πιθανόν να έχουν πρόσθετες ανάγκες υποστήριξης. Οι δε μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία ανήκουν σε έναν ευρέως μη ταυτοποιημένο πληθυσμό, ο οποίος μερικές φορές αναφέρεται επίσης και ως *δισ σπάνια* παιδιά. Τα παιδιά αυτά, συχνά παραμένουν μη ταυτοποιημένα, όχι μόνο γιατί το ενδιαφέρον για έρευνα στον τομέα αυτό έχει μόλις πρόσφατα αυξηθεί, αλλά και γιατί οι μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία μπορούν να καλύπτουν τις δυσκολίες τους λόγω των ικανοτήτων αυτών. Ταυτόχρονα όμως οι δυσκολίες τους αυτές πιθανόν να καλύπτουν τις υψηλές τους ικανότητες, κάνοντας την αναγνώριση δύσκολη. Η δυσλεξία αποτελεί μια από τις πιο κοινές μορφές διπλής σπανιότητας και μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες στα παιδιά. Καθυστερήσεις στην ανάπτυξη δεξιοτήτων γραφής και ανάγνωσης, μπορεί να είναι άκρως καταστροφικές για τους μαθητές και να οδηγήσουν σε απογοήτευση και θυμό. Επιπλέον, οι μαθητές είναι πιθανόν να αναπτύξουν μια λανθασμένη πίστη στις ικανότητές τους, η οποία μακροχρόνια θα τους επηρεάσει κοινωνικά και συναισθηματικά. Από τη στιγμή που ένα τέτοιο σύστημα λανθασμένης πίστης αναπτύσσεται, είναι πολύ δύσκολο να αντιστραφεί αυτή η διαδικασία, όμως το να υπάρχει αρκετή γνώση για τη φύση των μαθητών με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία, δίνει τη δυνατότητα να τους υποστηρίξουμε κατάλληλα.

Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά των μαθητών με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία;

Οι μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία είναι πιθανόν να παρουσιάσουν εξαιρετικές ικανότητες είτε σε ένα συγκεκριμένο τομέα είτε σε ένα μεγαλύτερο εύρος. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζουν δυσκολίες με την ευχερή και ακριβή εκμάθηση γραφής, ανάγνωσης και ειδικότερα της ορθογραφίας, παρ' όλες τις κατάλληλες ευκαιρίες εκμάθησης. Μέσα στην τάξη, οι μαθητές με ιδιαίτερες ικανότητες και δυσλεξία, μπορεί να επιδείξουν κάποια από τα παρακάτω:

- ❖ Μεγάλη επιδεξιότητα στον προφορικό λόγο
- ❖ Εξαιρετικές επικοινωνιακές ικανότητες
- ❖ Λεξιλόγιο πάνω από το μέσο όρο
- ❖ Υψηλή επίδοση σε συζητήσεις μέσα στην τάξη
- ❖ Εκλεπτυσμένη αίσθηση του χιούμορ

Οι παραπάνω δεξιότητες πάντως, θεωρείται απίθανο να μεταφερθούν στις γραπτές εργασίες. Αν ένας μαθητής με υψηλές ικανότητες έχει δυσλεξία, κάποια στιγμή και όπως κάθε άλλος μαθητής, είναι πιθανό να παρουσιάσει δυσκολίες στην ικανότητα γραφής και ανάγνωσης, όπως:

- ❖ Αδυναμία να αναπτύξει αντιστοίχιση ήχου - συμβόλου
- ❖ Ανικανότητα να ονομάσει ή πει τους ήχους των γραμμάτων του αλφαβήτου
- ❖ Απροθυμία να γράψει παρ' όλες τις εξαιρετικές επιδόσεις στα προφορικά
- ❖ Προβλήματα στην ορθογραφία

Σε ότι αφορά τα **χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους**, οι μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία (όπως πολλά άλλα παιδιά), μπορεί να είναι **ευφυή** και **ευαίσθητα** και αυτό γιατί γνωρίζουν ακριβώς τις δυσκολίες τους. Από τη στιγμή που υπάρχει μεγάλη ασυμφωνία μεταξύ των ικανοτήτων τους και του τι μπορούν να παράγουν γραπτώς, **απογοητεύονται εύκολα**. Με το χρόνο, τα απαισιόδοξα συναισθήματα είναι πιθανόν να υπερσκιάσουν τα θετικά. Η υπερανεπτυγμένη αίσθηση **τελειομανίας** συχνά τους παραλύει παρά τους βοηθά να παράγουν έργο. Οι μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία θέτουν πολύ υψηλούς (συχνά μη ρεαλιστικούς) στόχους και ασκούν αυστηρή κριτική στον εαυτό τους όταν αποτυγχάνουν να τους εκπληρώσουν. Έχουν **περιέργεια** και **ενθουσιασμό**, κάτι το οποίο συχνά εκδηλώνεται με αυθορμητισμό. Έχουν **ισχυρή αίσθηση της αλήθειας**. Δυστυχώς, , οι

μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία μερικές φορές: εκφράζουν πλήξη, κριτική απέναντι στους δασκάλους ή το σχολείο, γίνονται ο κλόουν της τάξης, αποφεύγουν με εφευρετικούς τρόπους εργασίες που θεωρούν δύσκολες, οδηγούν το θέμα σε κάτι με το οποίο νιώθουν άνετα, πιθανόν να αρνηθούν να παρουσιάσουν κάτι σχετικό με κάποια από τις αδυναμίες τους και σε ακραίες περιπτώσεις, αποσύρονται εντελώς. Τα παραπάνω αποτελούν ένα είδος μηχανισμού άμυνας. Σε κοινωνικές καταστάσεις, αποτελεί πρόβλημα να συσχετιστούν με άλλα παιδιά. Πνευματικά, προτιμούν φιλίες με μεγαλύτερους μαθητές και συχνά επιλέγουν την παρέα ενός ενήλικα.

Πώς αναγνωρίζω ένα μαθητή με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία;

Η διαδικασία αναγνώρισης μαθητών με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία μπορεί να είναι προβληματική καθώς πολλά τεστ προόδου θεωρούν την ανάγνωση και τη γραφή ως δείκτες - κλειδιά ικανότητας. Είναι προτιμότερο να συμπεριλάβουμε όλους όσους έρχονται σε επαφή με το παιδί στη διαδικασία αναγνώρισης: το προσωπικό, τους γονείς, το παιδί και ακόμη και τους συμμαθητές του. Οι δάσκαλοι μπορούν να συλλέξουν πληροφορίες μέσω:

- ❖ Παρατηρήσεων μέσα στην τάξη που περιλαμβάνουν: *δεξιότητες* (ηγετική ικανότητα, πειθώ, κίνητρο, καλλιτεχνική τάση), *στοιχεία του χαρακτήρα* (έκφραση δυνατών συναισθημάτων, ευαισθησία, ανεξαρτησία, δημιουργικότητα, επίπεδο υψηλής ενέργειας, χιούμορ), *πράξεις* (αναλαμβάνει πάρα πολλά, επικρίνει πολύ τον εαυτό του, κάνει ορθές ερωτήσεις, επιμένει, εκφράζει ισχυρή γνώμη, παράγει περίτεχνες εργασίες)
- ❖ Συνέντευξη με τους γονείς
- ❖ Επικοινωνία με το δάσκαλο
- ❖ Έρευνα σχετικά με τον ίδιο και τους συμμαθητές του: τα παιδιά γνωρίζονται πολύ καλά μεταξύ τους, συνεπώς τέτοιου είδους έρευνα μπορεί να αποφέρει πολύ αποτελεσματικά εργαλεία στη διαδικασία αναγνώρισης. Οι μαθητές συνήθως ανταποκρίνονται σε αυτές τις έρευνες επαρκώς και ακόμη απολαμβάνουν να γίνονται το κέντρο της προσοχής.

Βασισμένοι στις πληροφορίες που συλλέγονται από όλους όσους σχετίζονται με την πρόοδο του μαθητή, οι δάσκαλοι μπορούν να σχεδιάσουν ένα διδακτικό πρόγραμμα που να ταιριάζει με τις ανάγκες του μαθητή.

Πώς μπορώ να υποστηρίξω μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία στη μάθησή τους;

Οι ορθές πρακτικές (του δασκάλου) μέσα στην τάξη θα βοηθήσουν όλους τους μαθητές είτε έχουν μαθησιακές δυσκολίες και υψηλές ικανότητες είτε όχι:

- ❖ Να συμπεριφέρεται στους μαθητές σα να έχουν όλοι υψηλές ικανότητες
- ❖ Να έχει υπομονή και κατανόηση
- ❖ Να τους κάνει να νιώθουν αποδεκτοί
- ❖ Να τους βοηθήσει να έχουν έναν μέντορα ή ενήλικα με κατανόηση
- ❖ Να τους δίνει κίνητρο με κατάλληλα σχόλια
- ❖ Να τους διδάσκει με ενθουσιασμό
- ❖ Να προσέχει για ορθογραφικά λάθη

Οι μαθητές είναι πρόθυμοι να εργαστούν έξω από τη ζώνη άνεσής τους αν η μάθηση τους δίνει πρόκληση και κίνητρο. Παρόλα αυτά, οι μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία πιθανόν να προτιμούν:

- ❖ Υλικό που παρουσιάζεται οπτικά
- ❖ Κινησθητική μάθηση
- ❖ Χρήση υπολογιστών
- ❖ Ολιστική διδασκαλία

Τι πρέπει να αποφεύγεται μέσα στις τάξεις;

Η ερευνήτρια Carrie Winstanley προτείνει μια σειρά χαρακτηριστικών, τα οποία θα πρέπει οι δάσκαλοι να αποφεύγουν μέσα στις τάξεις:

- ❖ Να ζητούν από τα παιδιά να διαβάσουν δυνατά σε μια μεγάλη ομάδα - ακόμη κι αν έχουν βελτιωθεί πολύ, είναι πιθανό να έχουν σημαντικά χαμηλότερη ευχαίρεια από ότι οι συμμαθητές τους
- ❖ Να διορθώνουν κάθε λάθος σε μια εργασία - αντ' αυτού, να διορθώνουν ένα μικρό μέρος της εργασίας και μετά να εστιάζουν στις ιδέες και όχι σε «μηχανικά» λάθη για το υπόλοιπο
- ❖ Να συγκρίνουν με άλλους μαθητές - ακατάλληλες συγκρίσεις μπορούν να επηρεάσουν την αυτοεκτίμηση των παιδιών και να φέρουν σε αμηχανία τους μαθητές των οποίων η δουλειά είναι υποδειγματική
- ❖ Να δίνουν μεγάλες λίστες ορθογραφίας - μικρότερες εργασίες είναι πιο διαχειρίσιμες και να δίνονται συχνότερα καταλήγοντας στα ίδια αποτελέσματα
- ❖ Να ζητούν από τα παιδιά να ξαναγράψουν την εργασία τους - αυτό είναι η πιο αποθαρρυντική δουλειά. Η χρήση υπολογιστή κάνει τη διόρθωση λιγότερο επίπονη, αλλά μερικές φορές αρκεί να καταγράψει κανείς τις ιδέες του. Υπάρχει ελάχιστη προοπτική στο να ξαναγράψει κανείς χωρίς να υπάρχει ένα νέο προσχέδιο.

Σύνοψη

- ❖ Οι υψηλές ικανότητες και οι δυσκολίες μπορούν να κρύψουν η μια την άλλη με διάφορους τρόπους
- ❖ Οι μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία πιθανόν να παρουσιάσουν συγκεκριμένα μαθησιακά χαρακτηριστικά και στοιχεία προσωπικότητας
- ❖ Η αναγνώριση μαθητών με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία χρειάζεται να είναι μια διαρκής διαδικασία και είναι σημαντικό να συλλέγονται πληροφορίες από όσο το δυνατόν περισσότερες πηγές
- ❖ Διδακτικές μέθοδοι που ταιριάζουν σε μαθητές με υψηλές ικανότητες και δυσλεξία είναι ωφέλιμες για όλους
- ❖ Συγκεκριμένες εργασίες εκμάθησης μπορούν να αποθαρρύνουν τους μαθητές από τη συμμετοχή σε περαιτέρω εργασίες και επηρεάζουν την αυτοεκτίμησή τους